herpy

GEKONY

## Madagascar ground gecko

# *Paroedura picta*

Niewielki, krępy gekon naziemny z suchego południowo-zachodniego Madagaskaru, o pstrych plamach, dużej głowie i czujnym spojrzeniu. Jest odporny, chętnie się rozmnaża i zajmuje tak mało miejsca, że to dobry wybór dla każdego, kto chce zacząć przygodę z gekonami.

Rodzina: Gekkonidae  Dawna nazwa: *Paroedura pictus; Diplodactylus pictus; Phyllodactylus pictus*

### NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

#### ZWIERZĘ

| | |
|---|---|
| Wielkość dorosłego osobnika | **12-18 cm**<br>długość całkowita z ogonem |
| Długość życia | **8-10 lat** |
| Aktywność | **O zmierzchu i w nocy** |
| Tryb życia | **Naziemny** |
| Środowisko | **Suchy las** |
| Trudność | **Początkujący** |

#### HODOWLA

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **40 × 30 × 30 cm**<br>D × S × W dla 1 dorosłego osobnika |
| Temperatura w dzień | **24-28 °C** |
| Miejsce wygrzewania | **29-32 °C** |
| Temperatura w nocy | **20-24 °C** |
| Wilgotność | **50-70%** |
| UVB | **Opcjonalne** |
| Pokarm | **Owady** |
| Utrzymanie | **Pojedynczo lub jeden samiec z kilkoma samicami** |

#### ROZMNAŻANIE

| | |
|---|---|
| Rozmnażanie | **Jajorodny** |
| Dojrzałość płciowa | **9-12 miesięcy** |
| Wielkość zniesienia | **1-2 jaj** |
| Inkubacja | **40-65 dni**<br>przy 26-29 °C |

#### OCHRONA I FORMALNOŚCI

| | |
|---|---|
| CITES | **Niewymieniony** |
| Załącznik unijny | **Niewymieniony** |
| IUCN | **Najmniejszej troski (LC)** |

## O gatunku

*Paroedura picta* to masywny, niewielki gekon o dużej głowie, dużych oczach i grubym ogonie, który służy jako magazyn tłuszczu. Ubarwienie składa się z plam i poprzecznych pasów w kolorze brązowym, czarnym i kremowym, a epitet gatunkowy picta oznacza właśnie "malowany". Młode są bardziej kontrastowe niż dorosłe, a wzór z wiekiem łagodnieje. Wyhodowano już wiele odmian, np. zwierzęta jasne, żółte i niemal jednolicie ubarwione.

Gatunek opisał Wilhelm Peters w 1854 roku, a miejscem typowym jest St. Augustin's Bay w południowo-zachodniej części Madagaskaru. Nosił nazwy *Diplodactylus pictus* i *Phyllodactylus pictus*, a wielu hodowców wciąż zna go jako *Paroedura pictus*. Rodzaj *Paroedura* należy do rodziny Gekkonidae i liczy około dwudziestu gatunków, niemal wszystkie na Madagaskarze.

Większość osobników osiąga 12-15 cm długości razem z ogonem, a niektóre do 18 cm. Samce są większe i masywniejsze od samic i mają szerszą głowę. Gekon żyje na ziemi, gdzie szybko porusza się w ściółce, a po kamieniach i korzeniach wspina się tylko trochę.

To ciekawski i dość spokojny gatunek, który szybko przyzwyczaja się do opiekuna. Wydaje ciche ćwierkanie i kliknięcia, a jak wiele gekonów potrafi odrzucić ogon, gdy zostanie złapany. Ogon odrasta i często zaczyna przypominać pierwotny.

# Występowanie i środowisko

Gatunek występuje wyłącznie na Madagaskarze, gdzie zamieszkuje południową i zachodnią część wyspy. Miejscem typowym jest St. Augustin's Bay koło Toliary (Tuléar) na południowo-zachodnim wybrzeżu, a okolice Toliary leżą w samym środku zasięgu.

Mapa pokazuje przybliżony wycinek południowo-zachodniego i południowego Madagaskaru oraz zarejestrowane stwierdzenia. Stwierdzenia poza Madagaskarem pochodzą od zwierząt utrzymywanych w niewoli.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

### ŚRODOWISKO

Gekon zamieszkuje suchy południowo-zachodni Madagaskar, kolczaste lasy i zarośla z grubą warstwą liści na piaszczystym podłożu. W dzień kryje się pod zwalonymi pniami, liśćmi i kamieniami oraz w norach w ziemi, a nocą poluje na owady na powierzchni gruntu.

Okolice Toliary należą do najcieplejszych i najsuchszych na wyspie. W najcieplejszych miesiącach, grudniu i styczniu, temperatura wynosi zwykle 25-30 °C, a w najchłodniejszym, lipcu, 18-25 °C. Letnia pora deszczowa to okres rozrodu, a reszta roku jest sucha. Gekon unika upału, chowając się w warstwie ściółki, gdzie powietrze jest chłodniejsze i wilgotniejsze. Ten właśnie wzorzec odtwarza się w terrarium: ciepło w dzień, chłodniejsze noce i wilgotna kryjówka, do której zwierzę zawsze może się udać.

# Hodowla

### TERRARIUM

Pojedyncze zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 40 × 30 × 30 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe jest lepsze. Samiec z dwiema-trzema samicami potrzebuje co najmniej 60 × 40 × 40 cm. Wysokość nie ma dużego znaczenia, bo zwierzę żyje przy ziemi. Niskie pojemniki z tworzywa również dobrze się sprawdzają, choć wyglądają mniej naturalnie.

Podłoże powinno trzymać wilgoć i być miękkie, by dało się w nim kopać. Dobra jest mieszanka nienawożonej ziemi, włókna kokosowego i odrobiny piasku, najlepiej z warstwą suchych liści na wierzchu. Unikaj czystego, drobnego, pylącego piasku oraz mat ze sztucznej trawy, które trudno utrzymać w czystości. Urządź terrarium płaskimi kamieniami, rurami korkowymi, korą korkową i połówkami orzechów kokosowych, tak by kryjówek było co najmniej tyle, ile zwierząt. Zapewnij co najmniej jedną wilgotną kryjówkę, np. małe plastikowe pudełko z otworem wejściowym i wilgotnym torfowcem, najlepiej zarówno w ciepłej, jak i w chłodnej części. Wentylacja musi być dobra, by terrarium mogło przeschnąć między zraszaniami.

### TEMPERATURA

W dzień w terrarium powinno być 24-28 °C, a z jednej strony miejsce do wygrzewania o temperaturze 29-32 °C, tak by zwierzę mogło samo wybierać. Gatunek chętnie jednak szuka chłodniejszej strony, więc w razie wątpliwości trzymaj się dolnej granicy i zadbaj, by gekon zawsze mógł uciec od ciepła.

Nocą temperatura może spaść do 20-24 °C. Słaba mata grzewcza pod częścią dna pomoże utrzymać ciepło, gdy w pomieszczeniu jest zimno. Całe ogrzewanie steruj termostatem i mierz temperaturę termometrami cyfrowymi zarówno w ciepłej, jak i w chłodnej części. Jeśli chcesz, by zwierzęta się rozmnażały, pomaga chłodniejszy okres od późnej jesieni do wczesnej wiosny, w którym temperaturę obniża się o około 5 °C.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

### WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna być umiarkowana, około 50-70 %. Zraszaj lekko codziennie lub co drugi dzień, tak by część podłoża była wilgotna, a reszta sucha. Stale mokre warunki sprzyjają pleśni i infekcjom dróg oddechowych, więc pilnuj wentylacji.

Postaw płytką miskę ze świeżą wodą i regularnie ją wymieniaj. Miska musi być tak płytka, by nawet małe młode nie mogły się utopić. Najważniejsza jest jednak wilgotna kryjówka, z której gekon korzysta podczas linienia. Gdy jej brakuje, resztki wylinki łatwo przyklejają się do palców.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

### OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny o zmierzchu i nocą i radzi sobie bez UVB, jeśli dostaje suplementację witaminą D3. Nie wiadomo, czy UVB przynosi mu korzyść, ale na wszelki wypadek można zastosować słabe oświetlenie UVB nad niewielką częścią terrarium. Jeśli się na to zdecydujesz, użyj słabej świetlówki dla gatunków cieniolubnych i zapewnij dużo cienia i kryjówek.

Do miejsca do wygrzewania użyj żarówki grzewczej i wyłączaj ją na noc, jeśli temperatura i tak jest wystarczająco wysoka. Światło powinno być włączone około 12 godzin latem i nieco krócej zimą, najlepiej sterowane programatorem czasowym. Nocą musi być ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

### ŻYWIENIE

Gekon żywi się owadami. Podstawą diety są świerszcze i karaczany dubia, a dla urozmaicenia możesz podawać szarańczę, mączniki i inne małe owady. Owady karmowe powinny być mniejsze niż odstęp między oczami zwierzęcia i dobrze nakarmione przed podaniem. Dorosłe osobniki dostają 4-6 owadów co drugi dzień, a młode karmi się codziennie mniejszymi owadami. Larwy barciaka są tłuste i powinny być podawane tylko jako przysmak.

Oprószaj owady wapniem przy co drugim karmieniu dorosłych oraz przy każdym karmieniu młodych i składających jaja samic. Gatunek jest podatny na chorobę metaboliczną kości, więc wapń z D3 i od czasu do czasu multiwitamina są ważne, zwłaszcza gdy zwierzę nie ma UVB. Ogon jest dobrym wskaźnikiem kondycji: cienki ogon oznacza, że zwierzę potrzebuje więcej lub lepszego pokarmu.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

### ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

*Paroedura picta* jest spokojna i ciekawska i przyzwyczaja się do brania na ręce, ale to zwierzę do obserwowania, a nie do codziennego podnoszenia. Potrafi szybko biegać i skakać, więc trzymaj ją nisko, najlepiej siedząc na podłodze. Nigdy nie chwytaj za ogon, bo może zostać odrzucony. Wystarczą krótkie chwile kilka razy w tygodniu.

Samce są terytorialne i nigdy nie wolno trzymać ich razem, bo mogą zrobić sobie krzywdę. Samca można trzymać z jedną lub kilkoma samicami, jeśli jest dość miejsca i kryjówek. Samice zwykle mogą żyć razem, ale obserwuj, czy nie dochodzi do pogryzień i czy nie ma dużych różnic w wielkości. Młode mogą przez jakiś czas przebywać w małych grupach po cztery-pięć, ale trzeba je rozdzielić, gdy niektóre zaczną przerastać pozostałe. Gekon jest najbardziej aktywny o zmierzchu i nocą i cicho ćwierka, gdy jest niespokojny.

## Rozmnażanie

### DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce można rozpoznać od wieku 3-6 miesięcy po wyraźnych zgrubieniach u nasady ogona, gdzie znajdują się hemipenisy, których samice nie mają. Dorosłe samce mają też szerszą głowę i masywniejszą budowę. Gatunek rośnie szybko i osiąga dojrzałość płciową po 9-12 miesiącach. Samice mimo to należy włączać do rozrodu dopiero wtedy, gdy są w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji, aby nie zostały wyczerpane z wapnia.

### GODY I KOPULACJA

Gatunek chętnie rozmnaża się w niewoli. Samiec z dwiema lub trzema samicami to typowy układ i wtedy jaja często pojawiają się szybko. Nie trzeba żadnych szczególnych przygotowań: wpuść samca do samic i obserwuj je przez pierwsze dni. Podczas kopulacji samiec lekko gryzie samicę w kark. Wyjmij go, jeśli samica jest przeganiana lub ma zadrapania.

Chłodniejszy okres zimą, z temperaturą niższą o około 5 °C i krótszymi dniami, daje samicom odpoczynek i wiosną ponownie pobudza rozród. Samice muszą przez cały sezon dostawać dużo pokarmu i wapnia, a samica z cienkim ogonem powinna zrobić przerwę w rozrodzie.

### SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jedno lub dwa małe, okrągłe jaja naraz, z twardą, ale bardzo kruchą skorupką. W sezonie rozrodczym składa zniesienie co trzy do czterech tygodni, w najlepszym okresie nawet co dwa tygodnie. Liczba zniesień w ciągu roku jest bardzo różna.

Samica zakopuje jaja w wilgotnej, ale nie mokrej ziemi. Zapewnij jej miejsce do składania jaj z lekko wilgotną ziemią lub wermikulitem, np. w wilgotnej kryjówce, i zadbaj też o suche miejsca w terrarium, bo gdy całe podłoże jest mokre, samica nie złoży jaj. Jaja łatwo pękają, więc podnoś je ostrożnie, najlepiej łyżką.

### INKUBACJA

Umieść jaja w małym pojemniku z wilgotnym wermikulitem lub perlitem, nie obracając ich, i zrób w pojemniku kilka małych otworów wentylacyjnych. Inkubuj jaja w 26-29 °C, najlepiej w 28-29 °C.

Wyklucie następuje po 40-65 dniach, w 28-29 °C zwykle po 51-65 dniach, a niższa temperatura wydłuża inkubację. Nie usuwaj jaj, dopóki nie masz pewności, że są martwe. U tego gatunku płeć jest determinowana genetycznie, a nie temperaturą, więc nie wybierzesz płci, regulując ciepło. Licz się z tym, że część jaj się nie wykluje. Wiele jest niezapłodnionych, a nawet drobne pęknięcia skorupki, które może spowodować sama samica, mogą zabić zarodek.

### ODCHÓW MŁODYCH

Młode są maleńkie i szybko rosną. Trzymaj je w prostym urządzeniu z ręcznikiem papierowym jako podłożem, wilgotną kryjówką, bardzo płytką miską z wodą i kilkoma kryjówkami. Zraszaj co najmniej dwa razy dziennie, bo małe pojemniki szybko wysychają, a młode łatwo tracą wodę.

Podawaj im codziennie najmniejsze owady, np. świeżo wyklute świerszcze, i oprószaj je wapniem przy każdym karmieniu. Młode często linieją, a nieudane linienie może kosztować utratę palców, więc wilgotna kryjówka jest ważna. Trzymaj je pojedynczo lub w małych grupach i rozdzielaj, gdy zaczną różnić się wielkością. Mogą osiągnąć dorosłość w niespełna rok.

## Zdrowie i częste błędy

*Paroedura picta* jest odporna, ale niektóre błędy w utrzymaniu powtarzają się:

- Za mało wapnia i D3, co prowadzi do choroby metabolicznej kości z miękkimi szczękami, krzywymi kończynami i drżeniem. Zawsze oprószaj owady i dawaj więcej młodym i składającym jaja samicom.
- Nieudane linienia, przy których resztki wylinki zostają na palcach i w najgorszym razie powodują ich odpadnięcie. Zapewnij wilgotną kryjówkę.
- Zbyt mokre podłoże i słaba wentylacja, które powodują pleśń i infekcje dróg oddechowych.
- Problemy ze składaniem jaj, gdy brakuje odpowiedniego miejsca do składania lub całe podłoże jest zbyt mokre.
- Wyczerpanie samic składających jaja bez przerwy. Cienki ogon wskazuje, że rezerwy tłuszczu zostały zużyte. Podawaj więcej i lepszego pokarmu i wyłącz samicę z rozrodu, aż wróci do formy.
- Spadek apetytu lub ospałość, które mogą wynikać z pasożytów lub zbyt niskiej temperatury.

Udaj się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je przez kilka tygodni albo ma obrzęki, trudności z oddychaniem lub miękkie kości.

### Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.